

LUIGA MODY HÄÄL BORENIUS

Tööandja auto kasutamisest Riigikohtu lahendi valguses

Advokaadibüroo Luiga Mody Hääl Borenius

Käesoleva aasta 3 märtsil tegi Riigikohus ühe olulise lahendi, mis andis vastuse nii mitmelegi olulisele maksuküsimusele sõiduautode ja erisoodustuse kontekstis. Samas on nimetatud lahendi tõlgendamisel tehtud sageli mitmeid ekslikke järeldusi, mistõttu vaatame Riigikohtu seisukohti nimetatud küsimuses ning nende mõju praktikale käesolevaga detailsemalt.

Tööandja sõiduautode kasutamisel töötajate poolt on praktikas üheks enamlevinud küsimusteks see, kuidas tuleks maksuhaldurile tõendada tööandja auto kasutamist ning kas näiteks auto kodus parkimine on alati käsitletav erisoodustusena. Samamoodi tekib sageli küsimusi selles osas, kas töösõite tehes näiteks korraks poest läbi käimine isiklikul otstarbel, on käsitletav auto kasutamisenäiteks erisoodustusena.

Asjaolud viidatud kaasuses

Vaatluse all olevas juhtumis tuvastati, et OÜ Virumaa Veepumbakeskuse autot hoiti juhatuse liikme elukohas. Sõiduautot kasutati väidetavalt operatiivsõidukina ning ööpäevaringselt reageerimiseks oli vajalik selle garažeerimine juhatuse liikme kodu juures. Lisaks väitis nimetatud juhatuse liige, et ettevõtlusega mitteseotud sõitude tarbeks oli tal teine auto. Samuti toodi välja kodus ühe toa kasutamine kontorina. Arvestust (nn sõidupäevikut) nimetatud auto kohta ei peetud.

OÜ Virumaa Veepumbakeskuse kontrollimisel leidis maksuhaldur, et kuna ühing ei pidanud nimetatud sõiduauto kohta arvestust, oli auto sellisel viisil kasutamine ja hoidmine juhatuse liikme elukohas käsitletav erisoodustusena.

Esimese astme kohus ja Ringkonnakohus asusid seisukohale, et kohustus tõendada sõiduauto kasutamise otstarvet on maksumaksjal ning juhul kui seda ei tõendata, on auto kasutamine käsitletav erisoodustusena. Riigikohus asus aga teistsugusele seisukohale.

Auto tegelik kasutamine

Kuna vaidluse all olevas juhtumis ei peetud sõiduauto kohta arvestust, kerkis vaidluses üles küsimus sellest, kas erisoodustusega on tegemist siis, kui töötajal on võimalik autot kasutada ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks või siis, kui autot tegelikult ka kasutatakse ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks. Nii esimese astme kohus kui ka Ringkonnakohus leidsid sarnaselt ühele varasemale vaidlusele 2002 aastal, et sõiduauto puhul eeldatakse erakasutust ning maksumaksja kohustus on tõendada vastupidist.

Selles vaidluses asus Riigikohus aga teistsugusele seisukohale. Riigikohus leidis, et tulumaksuseaduse § 48 kohaldamiseks tuleb maksuhalduril tuvastada maksuobjekt - erisoodustuse andmine. Tööandja sõiduki või muu vara tasuta või soodushinnaga kasutada

Advokaadibüroo Luiga Mody Hääl Borenius Attorneys at Law Luiga Mody Hääl Borenius

Tallinn Kawe Plaza, Pärnu mnt 15, Tallinn 10141, Estonia Tel +372 6651 888 Fax +372 6651 899 www.lmh.ee

Helsinki Attorneys at law Borenius & Kempainen Ltd, Yrjönkatu 13 A, FI-00120 Helsinki, Finland Tel +358 9 615 333 Fax +358 9 6153 3499 www.borenius.com

Riga Attorneys at Law Liepa, Skopiņa / Borenius, Lacplesa 20a, LV-1011 Riga, Latvia Tel +371 6 7201 800 Fax +371 6 7201 801 www.borenius.lv

Vilnius Attorneys at law Foigt & Partners / Regija Borenius, J. Jasinskio str 16 A, 8th floor, LT-01112 Vilnius, Lithuania Tel +370 5264 9555 Fax +370 5260 8327 www.regija.lt

andmisel ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks tuleb tõendada vara selline tegelik kasutamine või tuvastada asjaolud, mis viitavad, et suure tõenäosusega kasutati vara ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks.

Seega seadis kohus esmase auto isiklikul otstarbel kasutamise tõendamiskoormuse hoopis maksuhaldurile ning leidis, et maksu määramiseks ei piisa maksuhalduri kahtlusest või arvestuse mittepildamisest. Ehk maksustamisel ei oma tähtsust mitte võimalus autot eraotstarbel kasutada, vaid tähtsust omab reaalne kasutamine või kasutamise suur tõenäosus.

Arvestuse pidamisest

Asjaolu, et Riigikohus pani esmase tõendamiskoormuse maksuhaldurile, on tekitanud praktikas küsimuse, et kas siis maksumaksja ise ei peagi maksuhaldurile enam tõendama autode kasutamise otstarvet ning võiks arvestusest üleüldse loobuda? Nii jäigale seisukohale ei oleks siiski korrektne asuda.

Nagu eeltoodust nähtub, asus Riigikohus seisukohale, et maksuhalduril on maksu määramiseks peamiselt kaks võimalust: a) kas tõendada, et autot on realselt kasutatud töötajate poolt isiklikul otstarbel, või b) tuvastada asjaolud, millest nähtub, et suure tõenäosusega kasutati vara ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks.

Kui maksuhaldur suudab tuvastada mõned asjaolud, mis näitavad, et suure tõenäosusega kasutati vara ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks, liigub tõenduskoormus tagasi maksumaksjale. Sellistele maksuhalduri argumentidele vastuvaidlemiseks peaks olema maksumaksja võimeline tõendama, et autot ei ole töötaja poolt ettevõtlusega mitteseotud eesmärkidel kasutatud. Kohus ei ole otseselt märkinud, millised tõendid selleks sobivad, kuid üks on selge- sobivad ka muud tõendid, kui ainult arvestus. Selles vaatluse all olevas vaidluses olid sellisteks muudeks tõenditeks autode operatiivsõiduki staatus, võimalus kasutada erasõituteks isiklikku autot, jne.

Seega, kuigi arvestuse olemasolu ei ole otseselt nõutav, peaks maksumaksjad olema siiski valmis tõendama maksuhalduri poolt leitud võimalike asjaolude ebakorrektsust.

Kodus parkimine

Lahendis leidis kajastamist ka küsimus sellest, kas tööandja auto kodus parkimine on fakt, millest tulenevalt tuleks koju ja kodust tehtavad sõidud lugeda automaatselt erisoodustuseks. Maksuhaldur oli nimetatud asjas leidnud, et auto hoidmine töötaja kodus kinnitab sõiduki kasutamist ettevõtlusega mitteseotud otstarbel. Riigikohus asus aga seisukohale, et sõiduki hoidmine töötaja elukohas iseenesest sõiduki ettevõtlusega mitteseotud kasutamist ei tõenda. Näiteks ei loeta erisoodustuseks kulutusi töötaja transpordiks elukoha ja töökoha vahel, kui ühistransporti kasutades ei ole võimalik seda teekonda läbida mõistliku aja- või rahakuluga või kui puudega töötajal ei ole võimalik kasutada ühistransporti või ühistranspordi kasutamine põhjustab liikumis- ja töövõime olulist langust. Lisaks väitis kaebaja, et tegemist on operatiivsõidukiga.

Seega ei ole kodus parkimise fakt iseenesest piisav maksukohustuse määramiseks. Kui maksumaksja suudab tõendada sellise parkimiskorralduse seotust ettevõtlusega või näiteks põhjendada seda mõne muu maksukohustuse välistust tingiva asjaoluga, ei ole ainuüksi kodus parkimise fakt käsitletav erisoodustusena.

Ebaoluline isiklik sõit

Lahendis leidis kajastamist ka küsimus sellest, kas näiteks mõne isikliku toimingute tegemine töösõidu raames on käsitletav erisoodustusena. Riigikohus leidis, et kui töötaja kasutab tööandja sõidukit ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks viisil, mis pole rahaliselt hinnatav soodustus ja kui see kasutamine ei too tööandjale kaasa kulutusi, siis pole tegemist erisoodustusega. Näiteks võib töötaja teekonda pikendamata peatada auto selleks, et ühendada ettevõtluseks toimuva sõiduga isiklik tegevus.

Seega, kui töötaja teeb töösõite tehes näiteks peatuse kaubanduskeskuses isiklike sisseostude tegemiseks, ei tähenda see automaatselt erasõidu tegemist ning erisoodustust.